

ISSN: 2791-7290

2021; 1(2):01-15

Araştırma Makalesi/Research Article

MAKALE
BİLGİLERİ/
ARTICLE
INFO

Geliş Tarihi/Submission Date:
12/10/2021

Kabul Tarihi / Admission Date:
16/11/2021

RADİKAN KAVRAMINA ÇEVİRİBİLİM AÇISINDAN BİR YAKLAŞIM: RADİKAN ÇEVİRİ*

AN APPROACH TO THE CONCEPT OF RADICANT IN TERMS OF TRANSLATION STUDIES: RADICANT TRANSLATION

Serhan DİNDAR†

Öz

Çağdaş sanatlara ait bir kavram olan radikan kavramı, Fransız küratör ve yazar-akademisyen Nicolas Bourriaud tarafından ortaya atılmıştır. Sosyoloji alanında da kullanılan bu kavram, temelini “kök” sözcüğünden almaktadır. Radikanı “kök salma” olarak tanımlayan Bourriaud, kök salmayı değişen, gelişen ve yaşanmışlıkla paralel ilerleyen bir durum olarak görmektedir. Böylece kökler, baştan değil sonradan oluşur. Sanat eseri de bir durumdan diğer bir duruma, ya da farklı dil, düşünce ve kültürler arasında geçiş yaparak köklerini salar ve bu şekilde ilerleyip gelişir. Bu bağlamda Bourriaud, radikan ile çeviri arasında ilişki kurar. Kuramcı, radikanın yaptığı geçişi bir tür çeviri olarak değerlendirir. Radikanın yaptığı şey de tıpkı çeviri gibi bir malzmeden bir diğerine geçerek hareket etmektir. Dillerarası çeviri, genel anlamda iki metin, dil (ya da dizge) ve kültür arasındaki geçişi sağlayan bir aktarım işlemidir. Belirli bir dil ve kültürde oluşturulmuş eserin veya metnin, anlamını, vermek istediği mesajı ve etkisini (duyguyu) başka bir dil ve kültürde sağlayabilmektir. Radikan çeviri de, kaynağın özünü koruyarak yer değiştirmesi, dil aracılığı ile farklı kültürlerde kök salmasıdır. Bourriaud, radikan ve çeviri analogisi yaparken çeviri ile ilgili fazla detaylandırma yapmadığı ve çeviribilimsel bir yaklaşımda bulunmadığı için bu benzetmeyi çeviri açısından da kuramsal söylemlerle niteleme gereksinimi doğmaktadır. Bu çalışmanın amacı, radikan ve çevirinin kavramsal ilişkisine çeviribilim penceresinden bakarak bu ilişkiyi pekiştirip detaylandırmak ve bu bağlamda ortaya çıkan radikan çeviri kavramını tanımlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Radikan, Nicolas Bourriaud, Çeviri, Kök salma, Çeviribilim, Radikan çeviri.

Abstract

The concept radican in contemporary art is propounded by the French curator and writer-academic Nicolas Bourriaud. This concept that is also used in the field of sociology takes as a base the word “root”. Defining the radican as “radication” (taking roots) in this sense, Bourriaud considers radication as a situation that changes, develops, and progresses in parallel with lived experiences. Thus the roots are formed afterwards, not at the beginning. The artwork takes root and develops in this way by shifting from one situation to another, or between different languages, ideas, and cultures. In this context, Bourriaud establishes a relationship between radican and translation. The theorist views the transition of radican as a kind of translation. What the radican does is to move by passing from one material to another just like translation. Interlingual translation is generally a process of transmission that enables the transition between two texts, languages (or systems) and cultures. It is one that provides the sense, the message and the effect (emotion) of a work or a text created in a specific language and culture for another language and culture. Radican translation is also the transposition of the source (texte) by preserving its sense, taking root in different cultures via language. As Bourriaud makes a radican and translation analogy, he does not expand on translation subject and does not have an approach of translation studies. So, it is necessary to describe this analogy through theoretical discourses in terms of translation. The objective of this study is to expand on the conceptual relation between radican and translation from a perspective of translation studies, and to describe the term radican translation emerging within this context.

Key Words: Radican, Nicolas Bourriaud, Translation, Radication, Translation Studies, Radican translation.

* Bu çalışma, 04-06 Mayıs 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilen 3. Uluslararası Multidisipliner Sosyal Bilimler Kongresi’nde sözlü olarak sunulan ve özet metni yayımlanan “Radikan Kavramı ve Çeviri” başlıklı bildirinin genişletilmiş halidir.

† Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, Karaman, serhandindar@kmu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7138-672X.

Giriş

Dillerin ortaya çıkışı ile insanların bu diller aracılığı ile iletişim kurma gereksinimlerinden doğan (dillerarası) çeviri eylemi, varlığını yüzyıllardır sürdürmektedir. Farklı dil sistemleri arasındaki geçişi temsil eden dillerarası çeviri insana özgü bir eylem olup toplumlar ve kültürler arasında bilgi akışını sağlamaktadır. Bu bağlamda da dillerarası çeviri, farklı dilleri konuşan toplumların birbirini tanımalarına ve gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Zaman içerisinde sadece bir uygulama olmakla kalmayıp kuramsal açıdan da çeviribilim (çeviri eylemini bilimsel açıdan inceleyip tartışan bilim dalı) olarak özerkliğini ilan eden ve gelişen bu aktivite, günümüzde de hem uygulama olarak hem de kuramsal olarak varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Özellikle de dillerarası çeviri eylemi pratik açıdan daha yoğun bir şekilde gerçekleştiği için çeviribilim olarak da kuramsal düzeyde gelişimini sürdürmektedir. Farklı dilleri konuşabilen, kültürleri tanıyan ve yeterli bir dil bilgisi düzeyine sahip olan insanların gerek günlük hayatlarında gerekse profesyonel anlamda bir şekilde sıklıkla yaptıkları dillerarası çeviri eylemi bu bakımdan oldukça kapsayıcı bir özelliğe sahiptir. Bilimsel, özel alansal ya da günlük metinler üzerinden yapılan çeviri pratikleri bu bağlamda birçok alanda kendini göstermektedir. Kuram-uygulama ilişkisi bağlamında bu durum çeviribilim alanını da etkilemektedir. Çünkü yapılan pratikler üzerinden kuramsal söylemler veya tartışmalar ortaya çıkmakta ya da yapılan pratikler kuramsal söylemlere örnekler oluşturmaktadır. Böylece (dillerarası) çevirinin hem bir aktivite olarak hem de bilimsel açıdan çok yönlü ve disiplinlerarası bir özellik gösterdiğinin altını çizebiliriz.

İnsana özgü bir aktivite olarak çeviri yine insana özgü birçok uygulamada kendini gösterdiği için bilimsel açıdan da yine diğer çalışma alanlarıyla ilişkilendirilebilmektedir. Örneğin, bir yazınsal metin çevirisinde çeviri-edebiyat ilişkisi, çevirinin aracı olan dil dizgeleri bağlamında çeviri-dilbilim ilişkisi veya çevirisi yapılan özel alan metinleri (tıp, felsefe, hukuk vb.) bağlamında çevirinin söz konusu alan ile ilişkisi (metin türüne göre uygulanan çeviri teknikleri) ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, çeviri eylemini gerçekleştiren çevirmen, bir birey olarak yine başka bir bireyin oluşturduğu metni ya da ürünü diğer bir dile ve kültüre aktarmak istediğinde onu öncelikle her açıdan anlayabilmelidir. Çeviri sürecinde gerçekleşen bu durum da çevirinin yine sosyoloji, antropoloji, göstergebilim, psikoloji gibi diğer alanlarla da ilişkilendirilebilmesini mümkün kılmaktadır.

Ayrıca, (dillerarası) çevirinin doğasında olan farklı kültürler arasında bir geçiş sağlama, bağ kurma ve bir tür karşılıklı alışverişi sağlama gibi özellikler diğer aktivite ve çalışma alanlarında da kendini gösterebilmektedir. Son zamanlarda önemli bir çağdaş sanatlar

kavramının çeviri ile ilişkilendirilmesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Çağdaş sanatlar (resim, heykel, fotoğraf vb.) ve sosyoloji alanlarında kullanılan ve yeni sayılabilecek bir kavram olan “radikan” kavramı çeviri ile ilişkilendirilmektedir. Kendi alanındaki tanımlamalarda bir tür çeviri olarak düşünülen ve ele alınan radikan kavramı süreç ve işleyiş açısından da çeviriye benzetilmektedir. Çeviribilim alanı dışında farklı bir çalışma alanında ortaya çıkan radikan kavramı çeviriye benzetilirken ağırlıklı olarak çağdaş sanatlar bağlamında ele alınmaktadır ve bu yüzden de söz konusu benzetmede çeviri alanı ile ilgili kısım geri planda kalmaktadır. Biz de çağdaş sanatlar ve sosyoloji alanlarında sıkça kullanılan radikan kavramı ile çeviri arasındaki ilişkilendirmeye çeviribilim bağlamında farklı bir açıdan yaklaşarak radikan ve çeviri ilişkisini çeviride kuramsal yaklaşımlar ile irdelemeye çalışacağız. Böylece söz konusu ilişkilendirmenin çeviribilim kısmını güçlendirmiş olacağız.

Çalışmamızda tümevarımsal bir yöntemle ilerleyerek ilk önce radikan kavramının ne olduğuna, nasıl ortaya çıktığına ve kendi alanında nasıl ele alındığına değineceğiz. Daha sonra radikan- çeviri ilişkisine çeviribilim penceresinden bakarak öne çıkan kuramsal söylemler ile bu ilişkiyi destekleyeceğiz ve devamında ortaya çıkan “radikan çeviri” kavramını tanımlayacağız.

Radikan Kavramı

Kavram olarak radikan (fr. radican / ing. radican) botanik biliminde kullanılmaktadır. Sözcük olarak ise kökeni Latince “radicans”, “radicantis”, “radicari” sözcüklerinden gelmektedir. Fransızca bir sözcük olan radikan, “bir bitkinin irili ufaklı farklı boyutlarda toprağa kök salması”¹ olarak tanımlanmaktadır. Çağdaş sanatlar alanında bu kavram ilk defa Fransız küratör kuramcı, akademisyen ve yazar Nicolas Bourriaud tarafından ortaya atılmıştır. Bourriaud’nun çağdaş sanatlar bağlamında sadece bu kavram üzerine yazdığı *Radicant: Pour une esthétique de la globalisation* (2009) adlı bir eseri bulunmaktadır. Bu eser Türkçeye Talat Mehmet Öngün tarafından *Radikan: Küreselleşmenin Bir Estetiği İçin* (2019) şeklinde çevrilmiştir. Bourriaud bu eserde radikanı botanik teriminden yola çıkarak çağdaş sanat eserlerine ve sanatçıya uyarlamaktadır.

Bourriaud, radikanı daha iyi tanımlayabilmek için radikaller ve radikanlar ayrımını kurarak bir zıtlık oluşturmaktadır. Radikaller içerisinde kesinlik, kökene geri dönüş yani geriye dönüş barındırmaktadır. Bourriaud’ya göre bu durum beraberinde köktencilik, ayrımı, ötekileştirmeyi, şiddeti ve ırkçılığı getirmektedir² (Bourriaud, 2019, s. 62). Kimliksel, radikal

¹ Dictionnaire CNRTL, Fransızcadan Türkçeye çevirisi yazar tarafından yapılmıştır.

² Çalışma boyunca Bourriaud’nun alıntı ve referans yapılan eserinin Türkçeye çevirisi Talat Mehmet Öngüt tarafından yapılmıştır.

bir kök salma geriye dönüşe işaret etmektedir. Sanatın ve sanatçının kimliğini geçmişine, köküne geri dönerek bulmasıdır ki bu da gerici bir durumdur. Radikal bir şekilde köke dönüş gelişime kapalıdır. Oysa gelişim ve kimliğini bulma ilerleyerek mümkündür. Bu noktada da ortaya radikanlar çıkmaktadır. Radikanlarda gelişim, radikallerdeki gibi belirli bir toprağa ya da köke bağlı olmayıp kök salarak ilerleyip yola devam etmektedir (Bourriaud, 2019, s. 63). Bourriaud, radikan kavramını bitki benzetmesi yaparak açıklamaktadır: “Ayrık otunun sapı radikandır, çileğinki de öyle: Ana kökün yanında ikincil kökler salar. Radikan onu ağırlayan toprakla gelişir, kıvrımlarını takip eder, yüzeyine ve jeolojik bileşimine uyum sağlar” (Bourriaud, 2019, s. 63). Diğer bir deyişle radikan, radikal gibi tek bir kökten çıksa da kılcal kökler salarak gelişip ilerlemektedir. Geriye dönmez, kendini ilerleyerek geliştirir ve esas kimliğini bu şekilde geliştirip şekillendirir. Yani radikan olma durumunun tek bir kök olma değil eşzamanlı ve birbirini takip eden bir şekilde kesişerek kök salma olduğunu söyleyebiliriz. Radikan, köklerini doğduğu ve kaynaklandığı yerden veya coğrafyadan alan bir durum değil, yollarda kök salarak ilerleyen, yani sonradan kök salan bir durumdur (Akay, 2019, s: 9). Sanat açısından bakıldığında, radikan özellikteki sanat eseri veya ürün, köklerini hareket noktasında değil ilerlemeyle ve varış noktasında salmaktadır. Bu ilerleyerek kök salma durumu sonradan oluşmaktadır ve ilerleme esnasında radikan eser veya sanatçı kendini geliştirecek şekilde nitelikler kazanır. Bourriaud’da kök, ilk olan değil, sonradan gelişen veya kazanılandır ve sürekli gelişir. Etkileri doğuştan değil, yaşanmışlıktan ve duyulanımdan gelir. Radikan olmak, köklerini heterojen bağlamlarda ve biçimlerde sürdürmek, sergilemek; tüm kimliğimizi köklerin belirlemesine izin vermemek, fikirleri tercüme etmek, imgeleri yeniden kodlamak, davranış biçimlerini yeni alanlara taşımak, dayatmak yerine değiş tokuşta bulunmaktır (Bourriaud, 2019, s. 31). Bourriaud’ya göre radikan, kendine zarar vermeden köklerinden kopabilir ve böylece bulunduğu yeni konuma uyum sağlayabilir. Başka bir deyişle radikan, yeni koşullara uyum sağlayarak kendi kimliğini şekillendirme ve ötekini tanıma arasında gidip gelmektedir. Burada amaç yola koyulmaktır ve radikanda geri dönülecek bir yer yoktur. Belirli bir başlangıç ve son yoktur. Çünkü radikan, kimlik parçalarını beraberinde taşıyabilir. Bu parçalar sürekli dönüşümü kabul eden parçalardır. Radikan bir çeşit gönüllü ruh göçü ve kılık değiştirmedir (Bourriaud, 2019, s. 64). Bu durumda, radikanda tamamen bir dinamiklik ve devingenlik durumunun söz konusu olduğunu söyleyebiliriz. Dinamiklik ve devingenlik kök salarak gelişime, gelişime, dönüşüme, ilerlemeye ve kökü şekillendirmeye eşdeğerdir. Bourriaud için tek bir köke bağlı kalmanın (radikaller) kimliğini bulmaya, gelişime, gelişime ve medeniyete engel teşkil ettiğini

söyleyebiliriz. Bu yüzden, kök salarak kök bulmak ve sürekli gelişmek, ilerlemek gerekmektedir.

Sanat yapıtları açısından bakıldığında bu durum, resim, müzik, heykel, edebiyat vb. alanlarda da geçerli olmaktadır. Bu alanlarda üretilen yapıtlar, içinde üretildikleri kültürel kodlara göre değerlendirildiklerinde bütün kültürlerin alanını tanıyan bir hedef kitleye işaret etmektedir ki bu da oldukça güç bir durumdur (Bourriaud, 2019, s. 40). Bir sanat yapıtını tek bir kültür içinde veya sadece şekillendiği kültür içinde düşünmek veya yorumlamak bize sınırlı bir yaklaşım sunmaktadır. Bu da bizi yenilikçi ve gelişime (radikana) açık olmaktan uzak tutar. Çünkü her kültürün kendine has değişik özellikleri bulunmaktadır. Öte yandan, çağdaş sanat yapıtı da sürekli kökler salmaya çalışan bireye veya esere yeni modeller sunmaktadır. Bugünün sanatçıları bağlı oldukları geleneklerden çok bu geleneklerle içinden geçtikleri yeni bağlamlar arasında izledikleri yolu ifade ederler (Bourriaud, 2019, s. 64). Buradan yola çıkarak, radikanın farklı kültürler arasında kök salarak geçiş yaptığını, geliştiğini ve ilerlediğini söyleyebiliriz. Farklı kültürler arasındaki kök salarak geçiş yapma da bizi kültürlerarası bir dönüşüme götürmektedir.

Toplum ve kültürler arasındaki geçiş söz konusu gelişim ve ilerleme için ortak bir dil, kültür veya iletişim kanalı yaratma gereksinimi doğurmaktadır. Bourriaud'ya göre ancak bu ortak kanal ile radikanda bir uyum sağlanabilir. Kuramcıya göre söz konusu ortak kanal da çeviridir. Bu noktada, Bourriaud'nun düşüncesinden yola çıkarak onun çeviriye nasıl yaklaştığından, çeviriyi nasıl ele aldığından ve radikana-çeviri ilişkisini nasıl kurduğundan bahsetmek faydalı olacaktır.

Radikana ve Çeviri İlişkisi

Bourriaud'nun ortaya attığı radikana kavramı aslında çeviri temelinde şekillenmektedir. Peki, Bourriaud çeviriyi nasıl tanımlamaktadır? Kuramcı için çeviri, temelde bir yer değiştirmedir. Bir metnin anlamını bir dilsel yapıdan bir diğerine aktarmaktır. Bu da anlamın titreşimlerini ortaya koyar (Bourriaud, 2019, s. 66). Bourriaud'nun bu dillerarası çeviri olarak düşünebileceğimiz tanımı dilsel kodların aktarımı olarak ele alınmaktadır. Ona göre, çeviri eldeki ürünü öteki ile buluşturmak, yabancı olanı tanıdık kılmaktır. Yani “kendi dilinden değişik bir dilde söyleneni sunuyorum sana... demektir (Bourriaud, 2019, s. 66). Bu bağlamda Bourriaud çeviriyi, kodları diğer kodlarla uyumlu hale getiren, başkasını olduğu gibi tanımadaki temel etik çabayı temsil eden bir olgu olarak görmektedir. Yani çeviri, yapıtın kodlarını diğer kodlarla uyumlu hale getiren bir tekillik oluşturma durumudur (Bourriaud, 2019, s. 41).

Öte yandan Bourriaud, sanatçının zihnindekileri yapıta dökme sürecinin de aslında bir çeviri süreci olduğunu öne sürmektedir (Bourriaud, 2019, s. 156). Zihinde oluşan kodlar başka kod sistemlerine yani sanat yapıtına dönüşürken estetik bir süzgeçten geçer ve yeniden kodlanır. Bir ressamın zihninde geçenleri tabloya dökmesi veya bir yazarın gördüklerini yazıya dökme süreci bu duruma örnek gösterilebilir. Zihinde kodlanmış olanın yeniden farklı bir şekilde kodlanması da kodlar arasındaki bir geçiş ve dönüşüme işaret etmektedir. Bourriaud'nun “yeniden kodlama” olarak tanımladığı durum aslında bir göstergelerarası çeviri sürecidir. Bourriaud, çeviri türleri ayrımı yapmadan bütün bu süreçleri genel olarak “çeviri” adı altında ele almış olsa da çeviribilim açısından diliçi, dillerarası ve göstergelerarası çeviri ayrımını yapmak daha faydalı olacaktır. Bu ayrımı ilk defa Rus dilbilimci Roman Jakobson yapmıştır. Jakobson, çeviriyi diliçi (fr. traduction intralinguale/ ing. intralingual translation: Aynı dil kodları arasındaki aktarım), dillerarası (fr. traduction interlinguale/ ing. interlingual translation: Farklı dilsel kodlar arasındaki aktarım) ve göstergelerarası (fr. traduction intersémiotique / ing. intersemiotic translation: Farklı gösterge sistemleri arasındaki aktarım) olmak üzere üç türe ayırmıştır³ (Jakobson, 1963, s.79).

Bourriaud'nun radikan kavramına dönecek olursak, bu kavramın özüne indiğimizde onun çeviri üzerine kurulu bir süreç olduğunu görebiliriz. Bourriaud'da çeviri, eğreti bir kök salma, ev sahibi mekânla, keşfedilmemiş yerle ilişki kurma anlamına gelmektedir ve radikan hattını oluşturan her bir temas kurma girişimi bir çeviri işlemi gerçekleştirme çabasını temsil etmektedir (Bourriaud, 2019, s. 66). Bu noktada, radikan ve çeviri ilişkisi ortaya çıkmaktadır. Kuramcı, radikanı çeviriye benzeterek tıpkı çeviride olduğu gibi radikanın da bir yer değiştirme, karşı tarafla ilişki kurma ve orada kök salma olduğunu vurgulamaktadır. Çevirinin hareketli, dinamik ve devingen yapısı radikanda da bulunmaktadır. Öte yandan, sanat yapıtları da çevrilebilir oldukları için çeviri sürecinden kolaylıkla geçebilmektedirler. Çünkü Bourriaud'ya göre “çeviri ötekini tanıma ahlâkının koşulsuz buyruğudur” ve yirmi birinci yüzyıl modernitesinin ana fikridir. Ayrıca çeviri, bir önceki yüzyılın kurucu fikri olan “ilerleme” kavramının bu yüzyılda yerini almıştır (Bourriaud, 2019, s. 156). Buradan da anlaşılıyor ki kuramcı, çeviri eylemini bir insan aktivitesi olarak üst konuma yerleştirmekte ve onu ilerlemenin koşulu ve ötekini tanımanın tek yolu olarak görmektedir. Bourriaud için çeviri, söylemlerin anlamını ortak kullanıma açan, düşünsel nesneyi harekete geçiren ve çokluğun içinde kökeni eritip genel biçimlendirmeye karşı direnç gösteren bir çeşit biçimsel gerilla savaşıdır (Bourriaud, 2019, s. 155). Böylece çeviri farklı toplumları tek bir paydada

³ Çalışma boyunca yabancı kuramcılara yapılan referansların Türkçeye çevirisi aksi belirtilmedikçe yazar tarafından yapılmıştır.

buluşturabilen, kökeni tamamen silmeden onu eriterek dinamik bir şekilde dönüştürebilen ve bunu yaparken de katkı sağlayan bir çabadır. Bourriaud'nun gerilla savaşı benzetmesi, bu savaş türünde saldırı güçlerinin sürekli yer değiştirmesine dayanmaktadır. Çeviri de tıpkı savaş güçleri gibi sürekli yer değiştirmektedir. Bir dilden diğer bir dile, bir toplumdun başka bir topluma yer değiştirerek aktarımda bulunan çeviri sürekli olarak gelişime açık olup diller ve toplumlar için de gelişimi sağlamaktadır. Bu özelliği ile de genel geçer kalıplara karşı çıkan biçimsel bir başkaldırıdır.

Tüm bu bilgiler ışığında, Bourriaud'nun çeviri eylemi ile ilgili genel düşüncelerine baktığımızda çeviri eylemini kendi alanı içerisinde kendi farklı benzetmeleri ve tanımlamalarıyla iyi ve haklı bir şekilde ele almış olduğunu söyleyebiliriz. Farklı alanda çalışmalar yapan bir kuramcı olarak Bourriaud, çeviribilim açısından da faydalı olabilecek çeviri tanımlamalarında ve söylemlerinde bulunmuştur. Fakat kuramcının radikan kavramını çeviri ile paralel şekilde tanımlamış olsa da çeviri üzerine kuramsal söylemlerden faydalanmadığını görmekteyiz. Çeviri ile ilgili sadece kendi genel tanımlarını yapan Bourriaud, doğal olarak kendi alanı sınırlarında kalmış ve radikan-çeviri ilişkisinde işin çeviribilim kısmını arka planda bırakmıştır. Bourriaud, sanat eserlerinin oluşum sürecini ve onların kültürlerarası bağlamda yorumlanması açısından çeviriyi bir amaç değil sadece bir araç olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda, her ne kadar radikan kavramını kültürlerarası kök salma, geçiş ve ilerleme olarak ele almış olsa da güncel çeviribilim söylemlerinin aksine çeviriyi sadece biçimsel bir eylem, bir kod aktarımı olarak ele alıp çevirinin kültürlerarası özelliğine tam anlamıyla değinmemiştir. Biz de Bourriaud tarafından yapılan radikan-çeviri analogisine çeviribilimin önemli kuramsal söylemleri ve tanımlamaları açısından yaklaşarak bu ilişkinin çeviriye dair eksik kalan kısmını biraz daha pekiştirip güçlendirerek bu yaklaşım ile ortaya çıkardığımız “radikan çeviri” kavramını tanımlayacağız.

Radikan Çeviri

Radikan çeviri kavramını tanımlamadan önce genel olarak çeviribilim açısından çevirinin ne olduğu, nasıl ele alındığı ve kültürlerarası niteliği ile ilgili gerek genel gerekse kuramsal bilgiler vermek ve bu bağlamda radikan çeviri kavramını tanımlamak faydalı olacaktır. İlk olarak, Bourriaud'nun çeviri ile ilgili genel görüşlerinden hareketle şu soruları sormak gerekmektedir: Çeviribilim açısından çeviri nedir? Nasıl ele alınır? Sadece bir kod aktarımı mıdır? Ya da sadece dilsel bir araç olarak mı görülmelidir?

Öncelikle çeviri (fr. traduction / ing. translation) sözcüğü kökenini Latince “traducere” kelimesinden almaktadır. Genel olarak tanımlayacak olursak (dillerarası) çevirinin, belirli bir

kültürde şekillenerek o kültür için belirli bir dilde yazılmış herhangi bir metni başka bir dil ve kültüre başka bir toplum için aktarma işlemi olduğunu söyleyebiliriz. Daha önce de belirttiğimiz gibi, çeviribilim alanında çeviri türü üç şekilde (diliçi, dillerarası ve göstergelerarası) sınıflandırılmaktadır. Dillerarası çeviri bağlamında, çevirinin sadece dilsel bir kod aktarımından ibaret olmadığını altını çizmek gerekmektedir. Çünkü (dillerarası) çeviri farklı dil ve kültürler arasındaki bir aktarım süreci olup yazılı ya da sözlü, metin türü ne olursa olsun kültürel öğeler de bu süreçte etkili bir şekilde işleyiş göstermektedir. Eugene Nida, çevirinin salt dilsel bir süreç olmadığını aynı zamanda kültürel ve toplumsal bir süreç olduğunu ve çeviri sürecinde çevirinin yapıldığı kültür ve toplumun dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır (Arı, 2014, s. 13). Bir toplum ile içinde olduğu metnin ilişkisi yadsınamaz bir gerçektir. Çünkü her toplumun sadece kendine has bir dili değil aynı zamanda da kendine has kültürel özellikleri bulunmaktadır. Kültürel özellikler, o toplumda konuşulan dilin ötesinde toplumun yaşayış tarzını, dünya görüşünü, ideolojisini, sosyo-ekonomik durumunu, eğitim düzeyini, entelektüel bilgi birikimini, inanışını ve buna benzer daha birçok şeyi içine almaktadır. Bir metin, içinde yaşadığı kültürel toplumun etkisinde olan bir birey tarafından oluşturulduğunda o metinde o kültürel toplumun izlerini görmek çoğu zaman kaçınılmazdır. Gerek yazınsal türde olsun gerekse sanatsal olsun her anlamda insana özgü olan metin, üretilme sürecinde dolaylı ya da doğrudan içinde olduğu toplum ve kültürden etkilenmektedir. Topluma ait kültürel izler de söz konusu ürünün ya da eserin içinde görülebilmektedir. Hatta bazı eserler kültürel etki altında bile şekillenebilmektedir. Yazınsal açıdan düşündüğümüzde, oluşacak olan eserin konusu, teması ve karakterleri kültürel ve toplumsal etki içinde oluşturulabilmektedir. Böyle bir etki ile oluşan (çeviribilimde kaynak metin olarak adlandırılan) orijinal metnin (fr. texte source / ing. source text) başka bir dil ve kültüre çevirisi yapılırken de bu etkilerin hissedilmesi ve erek kültüre aynı şekilde aktarılması gerekmektedir. Başka bir deyişle, çeviri metin olan erek metin (fr. texte cible/ ing. target text) de aynı etkiyi içermelidir ve kaynak metnin anlamı ve kültürel etkisi erek kültürde de aynı veya yakın şekilde üretilebilmelidir. Böylece çeviri kültürel bir üretim biçimi halini alır (Tahir Gürçağlar, 2011, s. 15).

Çeviribilimci Antoine Berman çeviriyi, “anlamın yeniden oluşturulması” ve “sözün yeniden yazımı” olarak tanımlamaktadır (Berman, 2008, s.19). Buradan da anlaşılıyor ki, kaynak metnin anlamı, erek dil bağlamında onun kurallarına uygun bir şekilde yeniden yazılır ve anlam da yeniden yaratılarak erek dilde oluşturulur. Böylece, çeviri sürecinin birincil öznesi olan çevirmenin amacı da kaynak metnin anlamını, söylemek istediği şeyi, vermek istediği mesajı ve etkisini erek metin aracılığı ile erek dilde verebilmektir. Öte yandan Berman,

çevirinin kültürel bir işlem olduğunu ve kültürlerin her zaman temel olarak çeviriye ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir (Berman, 1984, s. 16). Çünkü çeviri farklı kültürler arasında köprü oluşturan, onları tanıştıran buluşturan, karşılıklı bir etkileşime girerek gelişmelerini, yenilenmelerini ve ilerlemelerini sağlayan bir eylemdir. Bu bağlamda, aslında çevirinin kültürlere değil kültürlerin gelişimleri ve ilerlemeleri için çeviriye ihtiyaç duyduklarını söyleyebiliriz.

Bir diğer çeviri kuramcısı Lawrence Venuti, çevirinin bir çeşit kültürel eylem olduğunu ve çeviride kültürel değerlerin yeniden üretilmesi durumunun söz konusu olduğunu belirtmektedir. Ona göre çevirmen, çeviri eylemi sayesinde kaynak kültürdeki değerleri başka bir ülkenin bağlamına uyarlayarak yeniden yaratır (Venuti, 1998, s. 6-7). Kültürlerarası bir eylem olarak çeviri bir kültürü başka bir kültürde yeniden yaratabilmektedir. Bu durum sadece kaynak metindeki kültürel söylemlerin (atasözü, deyim, özel kullanım vb.) çevrilmesi durumu ile sınırlı kalmamaktadır. Böylece, metin içinde bulunan alt ya da gizli anlamlar, yazıldığı dönemin kültürel ve toplumsal şartlarını yansıtan konular ve olaylar, metin dışı ya da dildışı olarak erek kültüre aktarılmış olur. Erek kültür de kaynak kültür hakkında bilinenek yeni (kültürel) şeyler öğrenebilir ve dünya görüşünü, bilgi birikimini genişletebilir. Bu durum, çeviribilimde “yabancılaştırma” (fr. défamiliarisation/ ing. foreignisation) yönteminin (kaynak metni erek kültüre tam uyarlamadan kaynak kültür odaklı çevirmek, böylece metni erek kitle okuyucusuna yabancılaştırarak onlara kaynak kültürü sunmak, okuru yazara götürmek) bir sonucudur. Bu durumda, çeviri işlemini gerçekleştiren özne olarak çevirmen de iki kültür arasında bir tür elçilik görevi üstlenmektedir. Anthony Pym, çevirmenlerin bir kültüre ait olmadıklarını, onların kültürel sınırların üzerinde faaliyet gösterdiklerini belirtmektedir (Demircioğlu, 2016, s. 69). Çevirmenin dillerarası bir çeviri yapmak için sadece iki dile iyi bir şekilde hâkim olması değil ayrıca söz konusu iki kültürü (kaynak ve erek kültür) de tanıyıp bilmesi gerekmektedir. Çünkü her kültürün kendine has değişen özellikleri vardır. Çevirmen de bu kültürel değişkenlik durumunu göz önüne almalıdır (Aksoy, 2002, s. 88). Böylece çevirmen, tek başına dil aktarımı yapmakla kalmaz kültürler arasındaki aktarımı da iyi bir şekilde gerçekleştirebilir. Kültürlerarası bir eylem olarak çeviriyi gerçekleştiren çevirmenin de bu doğrultuda kültürlerarası bir konuma sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Çeviribilim alanında önemli çalışmalar yapan Umberto Eco da çeviri işini, iki farklı dil arasındaki geçişten çok iki kültür ve iki ansiklopedi arasındaki aktarım olarak tanımlamaktadır (Eco, 2010, s. 205). Eco için ansiklopedi denen şey, kültürlerin tıpkı bir ansiklopedi gibi kendi içlerinde oluşmuş ansiklopedik bilgilerinin veya birikimlerinin olmasıdır. Kültürel ansiklopedinin aktarılması kültür bilgisinin aktarım işidir ve bu da çeviri

yoluyla yapılmalıdır. Kaynak metnin bu anlamda üstünlüğü kabul edilmeli ve kaynak metnin içinde geçen kültürel ansiklopedik bilgi, erek kültüre aktarılmalıdır. Çevirinin yaptığı şey bir çeşit kültürel alışverişi sağlamaktır. Çünkü kaynak metnin ait olduğu kültür, kaynak metin ile birlikte erek dil aracılığı ile erek kültüre geçiş yapmaktadır. Böylece kaynak kültür erek kültürde kendine bir yer edinir ve kendini varış kültürüne tanıtmış olur.

Çevirinin aynı zamanda kültürel bir işlem olduğuna dair çeviribilim alanındaki söylemleri genişletmek mümkündür. Fakat biz bu konuda öne çıkan önemli kuramcılara ve söylemlerine değindik. Tüm bu çeviribilimsel söylemler ışığında, Bourriaud'nun çeviri ile ilgili düşüncelerinde eksik kalan kısım olarak çevirinin bir metni ya da eseri aktarırken başta her ne kadar dil veya kod aktarımı işlemi gibi görünse de arka planda kültürel bir aktarım eylemi de olduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda, dili kullanan çeviri, kültür olgusunu da sürece dâhil etmektedir (Yalçın, 2015, s. 37). İlk etapta makro düzeyde kültürel aktarım için bir araç olarak görülebilen çeviri eylemi kendi içinde mikro düzeyde süreç olarak değerlendirildiğinde bir amaç hâlini almaktadır. Çünkü metinsel düzeyde dil dizgelerini aktaran çeviride asıl amaç kodları aktarmak değil kaynak metnin kaynak kültürde ifade ettiğini (anlam, etki ve söylenmek istenen şey) erek dil aracılığı ile erek kültüre aktarmaktır. Diğer bir deyişle, nasıl herhangi bir yazar metnini oluştururken ifade etmek istediklerini dil aracılığı ile yazıya döküyorsa (ki burada yazarın amacı da yazmak ve metin oluşturmaktır) aynı şekilde kaynak metinde ifade edilenleri çevirmen başka bir dil aracılığı ile erek metin olarak yazıya dökmektedir. Çünkü çevirmenin amacı ve görevi kaynak metinde anlatılanları başka bir dile aktarmaktır yani çevirmektir. Böylece çeviri bir araç olmaktan çıkar ve amaca dönüşür, dil de onun aracı konumuna gelir.

Radikan ve çeviri ilişkisine çeviribilim bağlamında baktığımızda, bu bölümde sözünü etmiş olduğumuz çeviribilim söylemleri ile bu ilişkiye farklı bir açıdan yaklaşmanın mümkün olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle de çevirinin kültürel bir aktarım olduğu fikri onu bir anlamda radikan çeviri (fr. traduction radicante/ ing. radicant translation) olarak da tanımlamayı mümkün kılmaktadır. Kültürel açıdan bakıldığında, radikan çeviri bir kültürden bir diğerine kök salarak geçmektedir. Radikan çeviri anlamsal ve kültürel olarak bir kaynak metin ve kültürden hareket etmektedir ki bu da kökü oluşturmaktadır. Kökten hareket eden radikan çeviri kaynak metnin anlamını, etkisini ve kaynak kültürü erek metin ile erek kültürde yeniden yaratır ve kültürlerarası bir geçiş yaparak geçtiği erek kültüre kılcal kökler salar. Böylece erek kültürü geliştirerek veya ona bir şeyler katarak ilerlemeye devam eder. Erek kültüre yapılan radikan çeviri erek kültürü geliştirip katkı sağlar ve bu şekilde de ilerlemeye devam eder. Bu bağlamda tıpkı çeviri eyleminde olduğu gibi radikan çevirinin de anlamı,

etkiyi ve kültürleri yeniden yaratıcı nitelikte olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü dillerarası radikan çeviri de kaynak kültür ve etkisini erek kültürde farklı dil kodları ile yeniden ortaya çıkarır ve bu şekilde erek kültüre kök salmış olur. Radikan çeviri, başka kültürlere kök salarken kendi kültüründen (kaynak kültür) tamamen kopmaz ama asıl olan erek metin olarak geçiş yaptığı kültürü beslemesi, geliştirmesi ve bu şekilde ilerleyerek kendi kimliğini de başka kültürlerde şekillendirmesidir. Bu şekilde gerçekleşen kültürlerarası geçiş ve ilerleme şartlara göre kendi kimliğine de bir şekilde katkı sağlayabilir. Söz konusu kimlik, değişen bir kimlikten çok özünü koruyarak ilerleyen ve şekillenen bir kimliktir. Diğer bir deyişle, kimliği belirleyen ve şekillendiren hareket veya ilerleme durumudur. Bu bağlamda, radikan çevirinin de oldukça dinamik ve devingen bir yapıya sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Erek kültür içinde kendine bir yer edinen radikan çeviri metin kaynak metinden erek metne dönüşürken çevirinin çevirisi diyebileceğimiz bir erek kültürden başka dil ve kültürlere de çevrilebilir. Böyle bir durumda erek metin başka bir dil ve kültür için kaynak metne dönüşür. İkinci kez erek metin olan kaynak metin bu durumda da yola ve geçiş yaptığı diğer kültürlere kök salmaya devam eder. Erek kültürde (erek kitle veya toplum üzerinde) kaynak metnin etkisini, duygusunu ve duyulanımını yeniden uyandıran radikan çeviri böylece, heterojen bir biçimde köklerini ve varlığını sürdürmeye devam eder.

Radikan çevirideki kök salma, biçimsel (dilsel) bir kök salmadan çok kültürel bir kök salmadır. Radikan çeviri için biçim veya dil kültürel kök salma için bir araçtır. Çünkü söz konusu kültürel geçişte anlamın, söylenmek istenenin veya verilmek istenen etkinin aktarılması dil aracılığı ile sağlanmaktadır. Dillerarası bir radikan çeviride her ne kadar dil kodları değişse de kaynak metne ve kültüre ait anlam, duygular, etkiler değişikliğe uyum sağlayarak erek kültürde kök salar. Böylece, vardığı kültürde erek kitlenin kabulü doğrultusunda kendi yerini ve yurdunu oluşturur. Radikan çevirinin amacı farklı kültürlerin birlikte işleyiş gösterme gereksiniminden gelmektedir. Bu yüzden radikan çeviri farklı kültürler arasında bir bağ kurarak bir çeşit köprü görevi üstlenir. Farklı dil ve kültürleri buluşturarak aralarında gelişen ve kök salarak ilerleyen bir ilişki kurmalarını sağlar.

Sonuç

Çalışma boyunca vermiş olduğumuz bilgiler doğrultusunda, farklı alanlara ait iki geniş ve kapsayıcı kavram olarak radikan ve çevirinin birbirleriyle nasıl ve ne bağlamda ilişkilendirilebileceğini görmüş olduk. Bourriaud tarafından ortaya atılan radikan kavramının çeviri ile ilişkisinde radikanın aslında temelini çeviri düşüncesinden aldığı öncelikle altını çizebiliriz. Bourriaud'nun yapmış olduğu radikan-çeviri analogisinde bu iki kavram arasındaki

ilişkiyi doğal olarak çağdaş sanatlar bağlamında ele almış olmasından ve işin çeviribilim kısmının arka planda kaldığını söyleyebiliriz. Bourriaud'nun, radikan ve çeviri ilişkisinde çeviriyi sadece kendi tanımlamalarıyla ele alması bu ilişkinin çeviri tarafını daha zayıf bırakmıştır. Ayrıca çevirinin sadece kod aktarımı olması üzerine yoğunlaşarak çeviri eylemini sınırlamıştır. Biz de bu boşluğu doldurmak ve çerçeveyi genişletmek için radikan-çeviri ilişkisini pekiştirip temellerini daha da sağlamlaştırmak adına konuya çeviribilim açısından yaklaştık. Çevirinin kuramsal söylemleri ışığında çeviriyi kültürlerarası iletişim kuran bir eylem olarak ele aldığımızda çeviri ve radikanın farklı kültürler arasında diyalog kurma özellikleri olduğunu belirtebiliriz. Her iki durumda da ana kökten (kimlikten) hareketle kılcal kökler salarak bir ilerleme durumunun olduğunu ve bu ilerlemenin kökü güçlendirip şekillendirdiğini, onu geliştirdiğini ve daha da sağlamlaştırdığını söyleyebiliriz. Bu bağlamda radikan, süreç açısından da bir tür çeviri eylemi oluşturmaktadır.

Bourriaud'nun yapmış olduğu benzetmeden yola çıkarak çeviribilim açısından kuramsal söylemlerle desteklemiş olduğumuz radikan-çeviri ilişkisinin varmış olduğu noktayı çeviri süreci açısından “radikan çeviri” olarak adlandırabiliriz. Daha çok dillerarası ve kültürlerarası çeviri bağlamında ele aldığımız radikan çeviri aslında bir çeşit kültür çevirisidir. Bu bağlamda radikan çeviri, kod aktarımı dışında kültürleri birbirine aktararak kültürlerarası kök salan ve bu yolla gelişip ilerleyen bir süreçtir. Radikan çeviride amaç, kültürler arasındaki anlamı, söylenmek isteneni ve verilmek istenen etkiyi sağlamaktır. Erek metin olarak bir kültürden başka bir kültüre geçen metin, anlam ve etkiyi yansıtarak aynı zamanda geçmiş olduğu kültüre de bir bütün olarak kök salmış olur. Radikan çeviri ile amaçlanan şey kültürden kültüre geçiş yapıp ilerleyerek kültürlerin gelişimine ve kendi kimliğine (kültürüne) katkı sağlamaktır. Kaynak metin erek metne dönüşürken kendi kökünden de tamamen kopmadan çoğu zaman diğer kimlikleri geliştirip şekillendirir. Radikan çeviri için bu şekilde hep bir ilerleme durumu söz konusudur. Böylece, makro düzeyde bir araç gibi görünse de mikro düzeyde bir amaç halini almaktadır. Çünkü radikan çeviri, kültürleri kök salarak aktarıp onları ilerletme, geliştirme ve kendi kimliklerini şekillendirerek katkıda bulunmalarını sağlama amacını gütmektedir.

Radikan ve çeviri ilişkisinden hareketle ortaya çıkardığımız radikan çeviri kavramı hem çeviribilim hem de çağdaş sanatlar alanında kullanılabilir bir tanımlamadır. Bu çalışmada tanımlamış olduğumuz radikan çeviri sadece kavramsal nitelikte olup çeviribilim açısından kuramsal söylemler geliştirilerek hem radikan-çeviri kavramları analojisi üzerine hem de radikan çeviri kavramı üzerine başka çalışmalarla farklı açılardan ilişkilendirmeler yapmak da

mümkündür. Böylece çeviribilim ve çağdaş sanatlar alanlarına disiplinlerarası bağlamda çeşitli katkılar sağlanabilir.

Kaynakça

Akay, A. (2019). Türkçe Basıma Önsöz. *Radikan, Küreselleşmenin Bir Estetiği İçin*. (s. 7-16) içinde. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Aksoy, B. (2002). *Geçmişten Günümüze Yazın Çevirisi*. Ankara: İmge Kitabevi.

Arı, S. (2014). *Çeviri Sosyolojisi*. İstanbul: Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık.

Berman, A. (1984). *L'épreuve de l'étranger*. Paris: Gallimard.

Berman, A. (2008). Çeviri ve Çeviri Üstüne Söylemler. *Çeviri Seçkisi II, Çeviri(bilim) nedir?*. (s. 13-23) içinde. Mehmet Rifat (Ed.). (Mehmet Rifat, Çev.). İstanbul: Sel Yayıncılık.

Bourriaud, N. (2019). *Radikan, Küreselleşmenin Bir Estetiği İçin*. (Talat Mehmet Öngüt, Çev.). İstanbul: Bağlam Yayınları.

CNRTL Dictionnaire: Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales. Erişim adresi: <https://www.cnrtl.fr/lexicographie/>

Demircioğlu, C. (2016). *Çeviribilimde Tarih ve Tarihyazımı, Doğu-Batı Ekseninde Bir Karşılaştırma*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Eco, U. (2010). *Dire presque la meme chose*. Paris: Livre de Poche.

Jakobson, R. (1963). *Essais de linguistique générale*. Paris: Minuit.

Venuti, L. (1998). *The Scandals of Translation*. London: Routledge.

Yalçın, P. (2015). *Çeviri Stratejileri, Kuram ve Uygulama*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Tahir Gürçağlar, Ş. (2011). *Çevirinin ABC'si*. İstanbul: Say Yayınları.

Structured Abstract

Radican as a French word is defined as “taking roots of a plant into the soil of different sizes”. In the field of contemporary art, this concept is propounded for the first time by French curator, theorist, academician and writer Nicolas Bourriaud. Development in radicans does not depend on a specific soil or root but proceeds by taking root (Bourriaud, 2019, p. 63). Radican develops within the soil that hosts it, it follows its folds, adapts to its surface and geological composition (Bourriaud, 2019, p. 63). In other words, even if the radican originates from a single root, it develops and progresses by taking capillary roots. It does not go back; rather, it develops itself by growing thereby forming and develops and shaping its original identity. In Bourriaud’s conceptualisation, the root is not the first one, but the one that develops, or is acquired later, and thus develops continuously. Its effects are not innate, but come from experiences and sensations. The objective here is to progress and there is no turning back in the radican. There is no a definite beginning and an end. Radican is a kind of voluntary transmigration and disguise (Bourriaud, 2019, p. 64). In this case, we can state that there is a situation of dynamism in the radican.

The concept of radican suggested by Bourriaud is actually shaped on the base of translation. For him, translation is fundamentally a displacement. It is to transmit the meaning of a text from a linguistic structure to another one. This reveals the vibrations of meaning (Bourriaud, 2019, p. 66). Bourriaud's definition which we can consider as interlingual translation is a transfer of linguistic codes.

Interlingual translation is a process in which any text written in a specific language for its own culture is transmitted to another language and culture for another society. Eugene Nida emphasizes that translation is not only a linguistic process; it is also a cultural and social process, noting that the culture and society in which the translation is made should be considered (Arı, 2014, p. 13). When somebody creates a text under his/her social and cultural circumstances, it is often inevitable to see the traces of that culture and society in that text. Some works can even be shaped by cultural influences. In translating an original text (fr. *texte source*) formed by such an effect (called “source text” in translation studies) into another language and culture, these effects should be felt and transmitted to the target culture in the same way. In other words, the target text (fr. *texte cible*) that is a translated text should also have the same effect. Otherwise, the sense and cultural effect of the source text should be produced in the same or similar way in the target culture. Thus, translation becomes a form of cultural production (Tahir Gürçağlar, 2011, p. 15).

As a cultural transmission, it is possible to define translation as a radicant translation (fr. traduction radicante). In a cultural context, radicant translation takes root from one culture to another. Radicant translation, moving from the root, recreates the sense, effect and source culture of the source text in the target text and culture, and leaves behind capillary roots in the target culture via an intercultural transition. It thus continues to progress by developing the target culture, or adding something to it. In this context, we can argue that just like translation, radicant translation also recreates sense, effect and cultures. For interlingual radicant translation also reveals the source culture and its effect in the target culture with different language codes, and in this way it takes roots in the target culture. Radicant translation does not completely sever its connection with its own culture (source culture) as taking roots in other cultures, but the main issue is to feed upon and develop the culture to which it is transmitted as a target text, and to shape its own identity in other cultures by progressing in this way.

The concept of radicant translation we have developed out of the very relationship between radicant and translation is one that might be deployed in both translation studies and contemporary art. The radicant translation we have defined in this study is merely of a conceptual feature, and thereby it is possible to link together various works on both the analogy of radicant-translation concepts and the concept of radicant translation from different perspectives by developing theoretical discourses within translation studies. Accordingly, various contributions can be made to the fields of translation studies and contemporary art in an interdisciplinary context.